

Ruimtelijke onderbouwing voor het oprichten/vervangen van een windmolen op een perceel westelijk van de Overijsselsestraat ten zuiden van Reduzum

INLEIDING

Op 20 februari 2016 hebben wij een aanvraag omgevingsvergunning ontvangen van Stichting Dorpsmolen Reduzum voor het vervangen van een windmolen op een perceel ten westen van de Overijsselsestraat (ca. 70 meter zuidwestelijk van Overijsselsestraat 6) ten zuiden van Reduzum. Dit verzoek is in strijd met het ter plekke geldende bestemmingsplan Buitengebied 2008. Op grond van dit bestemmingsplan kan op dit perceel alleen een windmolen worden geplaatst met maximaal de huidige mast- en tiphoogte. Aangezien de aangevraagde windmolen hoger is dan de bestaande windmolen is deze in strijd met het bestemmingsplan. De aanvraag heeft alleen betrekking op 'afwijken bestemmingsplan' en niet op het aspect 'bouwen'. De aanvraag omgevingsvergunning 'bouwen' zal later worden ingediend.

BESCHRIJVING VAN HET PROJECT

De aanvraag voorziet in het vervangen van de bestaande windturbine met een masthoogte van 36 meter door een nieuwe turbine met een masthoogte van 55 meter. De locatie is identiek aan de huidige locatie van de molen en de verschijningsvorm is eveneens nagenoeg identiek. Het initiatief komt vanuit het dorp en wordt zeer breed gedragen. De opbrengsten van de windmolen komen ten goede aan de dorpen Reduzum, Friens en Ideard. In deze ruimtelijke onderbouwing wordt aangetoond dat het project zoals hiervoor beschreven op deze locatie aanvaardbaar is.

BESCHRIJVING VAN DE GELDENDE PLANOLOGISCH-JURIDISCHE SITUATIE

Aangezien het bestemmingsplan geen afwijkingsmogelijkheid of wijzigingsbevoegdheid kent en geen medewerking kan worden verleend met toepassing van artikel 2.12 lid 1 onder a onder 2° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht jo. artikel 4 van bijlage II van het Besluit omgevingsrecht, kan alleen medewerking aan de aanvraag omgevingsvergunning worden verleend door middel van een planologische procedure; de zgn. 'buitenplanse grote afwijking' waar een ruimtelijke onderbouwing onderdeel van uit maakt.

Voor dit plan is een 'verklaring van geen bedenkingen' van de gemeenteraad vereist. Op 14 december 2015 heeft de raad een lijst van projecten vastgesteld, waarvoor geen verklaring van geen bedenkingen is vereist. De aanvraag voor het vervangen van een windmolen in het buitengebied past niet binnen deze vastgestelde projectenlijst.

In het kader van deze procedure worden de ontwerp-vergunning met bijlagen voor een periode van zes weken ter visie gelegd.

TOETSING AAN DE RUIMTELIJKE EN FUNCTIONELE STRUCTUUR

Toets op functie

Aangezien er sprake is van het vervangen van een reeds bestaande windmolen, bestaan er functioneel geen bezwaren tegen het plan.

Beleid

Rijksbeleid

Blijkens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu is ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie van nationaal belang. Het Rijk zet in op een transitie naar een duurzame, hernieuwbare energievoorziening en het geschikt maken van de elektriciteitsinfrastructuur op de langere termijn voor meer decentrale opwekking van elektriciteit. Rijk en provincies zetten in op het ruimtelijk mogelijk maken van de doorgroei van windenergie op land tot minimaal 6000 MW in 2020. Het initiatief voor Reduzum is in overeenstemming met het rijksbeleid.

Provinciaal beleid / Verordening Romte 2014

Het provinciaal beleid is vastgelegd in de Verordening Romte. De verordening stelt regels die ervoor moeten zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke ruimtelijke plannen. Op grond van de provinciale verordening is het uitgangspunt dat er geen ruimte wordt geboden voor het vervangen van solitaire windmolens in het buitengebied door grotere windmolens; de verordening voorziet alleen in het vervangen van windmolens door windmolens met maximaal dezelfde maatvoering.

Wij achten het initiatief echter passend binnen de mogelijkheden van het provinciale beleid. De Verordening Romte 2014 biedt de mogelijkheid om medewerking te verlenen aan het initiatief in Reduzum. De provincie moet namelijk op grond van artikel 10.1.1 van Verordening van 2014 afwegen of in bijzondere gevallen ontheffing van de verordening mogelijk is.

Er is voldoende aanleiding om in dit specifieke geval medewerking te verlenen aan het vergroten van de windmolen. De bestaande windmolen in Reduzum heeft een masthoogte van 36 meter en een tiphoogte van 51 meter. De huidige generatie windmolens heeft echter een grotere masthoogte, waardoor deze moderne en hoge(re) windmolens een veel hogere opbrengst aan duurzame energie en een veel hoger financieel rendement hebben. Windmolens met een masthoogte tot 36 meter zijn niet of nauwelijks meer beschikbaar. Bovendien zijn deze moderne molens stiller, waardoor (eventuele) overlast voor omwonenden afneemt.

De dorpsmolen in Reduzum is bij uitstek een 'Mienskipproject'. Immers, het initiatief komt vanuit het dorp en wordt zeer breed gedragen. De opbrengsten van de windmolen komen niet terecht bij een willekeurige ontwikkelaar, maar juist ten goede aan de dorpen Reduzum, Friens en Idaerd. Het college waardeert de grote eigen inzet van bewoners bijzonder, omdat zij voor eigen rekening en risico oplossingen voor de groeiende problematiek op het Friese platteland bedenken en daarmee de leefbaarheid een forse impuls geven.

De bewoners van Reduzum hebben voor ogen dat de duurzame energie van de windmolen juist in hun directe omgeving wordt geproduceerd en niet ergens ver weg en anoniem. Voor hen is het directe verband tussen de windmolen, de energieprestaties van de dorpen Reduzum, Friens en Idaerd én de opbrengst van groot belang. Kortom, er is een breed draagvlak voor de windmolen en voornoemde dorpen profiteren van dit initiatief. Zo kan Reduzum een belangrijke bijdrage leveren aan de duurzame doelstellingen die onze gemeente in de Leeuwarder Energieagenda heeft gesteld.

In 2015 heeft de provincie de Verordening Romte aangepast. Dit is gebeurd in het kader van 'Romte foar Sinne' (een regeling voor het toestaan van opstellingen voor zonne-energie). Hoewel de aanpassing van de verordening betrekking had op zonne-energie, is tegelijkertijd de regeling voor windturbines veranderd in een zeer belemmerend systeem zonder afwijkmogelijkheid. De wijziging van de verordening op dit punt wordt echter nergens toegelicht of gemotiveerd. Ook is dit niet kenbaar gemaakt naar buiten toe zodat niemand van deze wijziging op de hoogte was. De wijziging ten aanzien van windmolens is een onbedoeld bijeffect van het veranderen van een definitie of anders een onvoldoende gemotiveerde en daarmee onverbindende bepaling. Als gevolg hiervan moet het initiatief getoetst worden aan de Verordening 2014.

Gemeentelijk beleid

De gemeente heeft de ambitie actief bij te dragen aan de energietransitie om klimaatverandering tegen te gaan en heeft hiervoor in 2016 de Energieagenda Leeuwarden vastgesteld. In 2020 wil de gemeente dat 16% van onze energie duurzaam wordt opgewekt. In 2050 zal een 100% energieneutraal en klimaatbestendige omgeving met 100% hernieuwbare energie nodig zijn. Leeuwarden 'gaat van het gas af' en windenergie kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze doelstellingen. De gemeente werkt nauw samen met Provincie Fryslân en andere gemeenten in Fryslân aan deze doelstelling.

Stedenbouw

Ruimtelijk achten wij het 'opschalen' van de windmolen passend. Dit heeft vooral te maken met de omstandigheid dat het niet gaat om het plaatsen van een nieuwe molen, maar om het vervangen van een bestaande molen. In het open landschap van het buitengebied is het verschil in masthoogte niet of nauwelijks waarneembaar, zeker als het gaat om een solitaire molen. In dit soort situaties is het inschatten of 'aflezen' van de hoogte van een windmolen lastig, omdat er weinig elementen in de directe omgeving zijn die als referentie kunnen dienen. De impact op de omgeving door het vervangen van de huidige windmolen door een hogere molen is daarom beperkt en landschappelijk aanvaardbaar.

Welstand

Deze aanvraag heeft enkel betrekking op 'afwijken bestemmingsplan'. Op een later moment zal de aanvraag 'bouwen' worden ingediend. In het kader van de aanvraag bouwen zal in een later stadium het ontwerp door de welstandscommissie Hûs en Hiem worden beoordeeld.

TOETSING AAN DE OMGEVINGSASPECTEN

Milieuzonering

Ten behoeve van de milieuzonering rond bedrijven, is door de VNG het systeem 'Bedrijven en milieuzonering' ontwikkeld, in de vorm van een bedrijvenlijst waarin de bedrijven zijn gecategoriseerd op hun milieueffecten. Naarmate de milieuhinder toeneemt, loopt de milieuideling op van 1 t/m 6.

Een windmolen met een wiekdiameter van 50 meter heeft milieucategorie 4.2 op grond van de handreiking Bedrijven en milieuzonering, waarbij een minimale afstand van 300 meter ten opzichte van geluidsgevoelige objecten (zoals woningen) moet worden aangehouden voor het aspect 'geluid' en 50 meter voor het aspect gevaar. Het dichtstbijzijnde geluidsgevoelige object (een woning) ligt op ongeveer 330 meter van de windmolen. Hiermee wordt voldaan aan de richtafstanden uit de handreiking.

Geluid

Op grond van de Wet geluidhinder moet akoestisch onderzoek worden uitgevoerd als binnen het plangebied van de windmolen geluidgevoelige functies (zoals woningen) aanwezig zijn. De aanvraag heeft alleen betrekking op 'afwijken bestemmingsplan' en nog niet op het aspect 'bouwen' of 'milieu'. Bij de aanvraag 'bouwen' wordt inzichtelijk welke windturbine geplaatst zal worden. Pas dan kunnen de geluidseffecten op de omgeving beoordeeld worden. Om te borgen dat er geen geluidhinder voor de aangrenzende woningen ontstaat, zullen aan de omgevingsvergunning aanvullende geluidsnormen worden verbonden.

Luchtkwaliteit

De Wet milieubeheer (Wm) voorziet onder meer in een gebiedsgerichte aanpak van de luchtkwaliteit via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Luchtkwaliteitseisen vormen onder de Wm geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen als een van onderstaande situaties van toepassing is:

- er is geen sprake van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde;
- een project (al dan niet per saldo) leidt niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het NSL;
- een project draagt 'niet in betekenende mate' bij aan de luchtverontreiniging.

Gelet op de aard van de aanvraag, is sprake van een project dat 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging. 'Luchtkwaliteit' is derhalve geen beletsel voor dit initiatief.

Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat om het beperken van de kans op en het effect van een ernstig ongeval voor de omgeving door:

- het gebruik, de opslag en productie van gevaarlijke stoffen (inrichtingen);
- het transport van gevaarlijke stoffen (buisleidingen, wegen, waterwegen en spoorwegen);
- het gebruik van luchthavens.

Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door voornoemde activiteiten. De bouwlocatie bevindt zich niet binnen veiligheidscontouren. Vanuit 'externe veiligheid' is het initiatief niet bezwaarlijk.

Archeologie

Met het verdrag van Malta en als gevolg daarvan het nieuwe archeologische bestel, is het rijksbeleid erop gericht om het archeologisch erfgoed te behouden in de bodem. In de bestemmingsplannen en ruimtelijke onderbouwingen moet een archeologieparagraaf worden opgenomen. De archeologische verwachtingswaarde en vindplaatsen moeten in beeld worden gebracht. Voor gebieden met een archeologische verwachtingswaarde geldt een archeologische onderzoeksplicht.

Archeologische Waardekaart Leeuwarden

De gemeente heeft met de beleidsnota Archeologische Monumentenzorg Leeuwarden 2014 haar archeologische koers vastgesteld en uitgezet. In aanvulling hierop is 2017 de archeologische waardenkaart uitgebreid met het grondgebied van de voormalige gemeente Boarnsterhim.

Het plangebied heeft een lage archeologische verwachtingswaarde. In de gebieden met een archeologische verwachtingswaarde mogen diepere graafwerkzaamheden in principe pas worden uitgevoerd als hiervoor een "archeologievergunning" is verleend. Echter in geval van een verwachte lage informatiewaarde geldt dit alleen voor bodemingrepen met een MER-plichtige omvang. De zeer geringe bodemingreep voor het vervangen van de windmolen is niet MER-plichtig. Als gevolg hiervan is er geen aanvullend archeologisch veldonderzoek nodig.

Cultuurhistorie en karakteristieke panden

Met ingang van 1 januari 2012 is het gewijzigde Besluit ruimtelijke ordening (Bro) in werking getreden. Het voorstel tot wijziging is een uitvloeisel van de Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg (MoMo) uit 2009. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen moet een beschrijving worden opgenomen van de wijze waarop met de in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening is gehouden. In het plangebied zijn geen cultuurhistorische waarden aanwezig. Cultuurhistorisch bestaan er dan ook geen bezwaren tegen de aanvraag.

Bodem

Uitgangspunt ten aanzien van de bodemkwaliteit is dat deze bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zodanig goed moet zijn dat er geen risico's voor de volksgezondheid bestaan bij het gebruik van het plangebied voor wonen of een andere functie.

Op basis van de beschikbare bodemgegevens zijn er geen aanwijzingen dat er ter plekke sprake is van bodemverontreiniging. Gelet op de aard en omvang van het bouwinitiatief is er geen noodzaak tot het doen van nader bodemonderzoek.

Slagschaduw

Blijkens de slagschaduwstudie van Ecofys d.d. 12 mei 2015 zal het plaatsen van de windmolen niet leiden tot overschrijdingen van de norm ter plaatse van nabij gelegen woningen. Ondanks dat ruimschoots wordt voldaan aan de wettelijke vereisten zal de windmolen voorzien worden van slagschaduwautomatisering. Hierdoor zal de windmolen automatisch worden stilgezet op het moment dat slagschaduwoverlast wordt verwacht.

Waterparagraaf

In de toelichting op ruimtelijke plannen dient een waterparagraaf te worden opgenomen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishoudkundige situatie. In de zogenaamde waterparagraaf dient uiteengezet te worden of en in welke mate het plan in kwestie gevolgen heeft voor de waterhuishouding, dat wil zeggen het grondwater en het oppervlaktewater. Het is de schriftelijke weerslag van de zogenaamde watertoets.

Op 4 mei 2017 is voor het plan een watertoets doorlopen. Uit het wateradvies van het Wetterskip blijkt dat er geen bezwaren bestaan tegen de vervanging van de windmolen.

Ecologie

Met de afwijking dient rekening te worden gehouden met het beleid en de wetgeving ten aanzien van de natuurbescherming. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. Uitgangspunt is dat met beide geen strijdigheid ontstaat. In dat kader is door Dolstra Ecologisch Advies uit Nijeholtwolde de quick-scan flora- en faunawet Windmolen Reduzum, projectnummer 2016.020.1 van 9 november 2016 opgesteld. Aanvullend op de quick-scan zijn nog drie aanvullende notities aangeleverd waaruit blijkt dat het effect op vogels zeer gering is. Blijkens de aangeleverde documentatie bestaan er geen ecologische bezwaren tegen het vervangen van de windturbine. Er zijn ook geen ontheffingen nodig van de Wet natuurbescherming. Alleen wanneer de werkzaamheden binnen het broedseizoen plaatsvinden, dan moet in verband met de mogelijke aanwezigheid van broedvogels ecologische begeleiding worden ingezet.

Plan-Mer / Mer-beoordelingsplicht

Op grond van artikel D 22.2 van het Besluit milieueffectrapportage is voor windturbineparken groter dan 15 MW en/of 10 windturbines een milieueffectrapportage (MER) nodig. Onder deze drempelwaarden geldt een "vergewisplicht". Deze kan vormvrij plaatsvinden en is gekoppeld aan de omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM). Op grond van art. 5 van het Besluit milieueffectrapportage moet worden onderzocht of de activiteit (naar verwachting) leidt tot belangrijke negatieve milieueffecten, die tot het doorlopen van een (formele) m.e.r.-beoordeling dan wel m.e.r.-procedure noodzaken.

Aangezien de aanvraag betrekking heeft op het vervangen van slechts één windmolen, geldt er geen Plan-Mer en/of Mer-beoordelingsplicht en is dit geen beletsel voor dit initiatief.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De ladder voor duurzame verstedelijking, zoals opgenomen in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is ingericht voor een zorgvuldige afweging en transparantie besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten waardoor de ruimte in stedelijke gebieden optimaal benut wordt. In artikel 3.1.6 lid 2 is de verplichting opgenomen om in het geval van een nieuwe stedelijke ontwikkeling een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien die ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering op te stellen waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.

Allereerst moet worden vastgesteld of er sprake is van een nieuwe stedelijke ontwikkeling. De definitie van het begrip 'stedelijke ontwikkeling' luidt op basis van artikel 1.1.1 lid 1 sub i Besluit ruimtelijke ordening als volgt: 'Een ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen'. Het begrip 'andere stedelijke voorzieningen' wordt nader uitgelegd in de 'Handreiking Ladder voor duurzame verstedelijking'. Hierin wordt aangegeven dat hieronder moet worden verstaan: 'Accommodaties voor onderwijs, zorg, cultuur, bestuur en indoor sport en leisure'. Een windmolen valt niet onder het begrip nieuwe stedelijke ontwikkeling. De ladder voor duurzame verstedelijking is dan ook niet van toepassing.

UITVOERBAARHEID

Maatschappelijke uitvoerbaarheid

De aanvraag omgevingsvergunning doorloopt de in de Wabo voorgeschreven procedure en de aanvraag en ontwerp-vergunning hebben dan ook zes weken ter inzage gelegen voor zienswijzen. Gedurende deze periode zijn elf zienswijzen ingediend. Tien zienswijzen zijn positief over dit initiatief. De provincie heeft een kritische zienswijze ingediend. In bijgaande zienswijzennota gaan wij in op de zienswijzen. De ingediende zienswijzen zijn voor ons geen aanleiding om de aanvraag aan te passen of af te wijzen. De indieners van de zienswijzen krijgen een afschrift van de verleende omgevingsvergunning. Tegen de omgevingsvergunning is beroep mogelijk bij de rechtbank en hoger beroep bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Economische uitvoerbaarheid

De ambtelijke kosten worden gedekt uit de leges en door middel van een overeenkomst ambtelijke kosten. De eventuele planschade wordt betaald door de initiatiefnemer. Voorts wordt het project volledig gefinancierd door de initiatiefnemer en er is geen aanleiding om te veronderstellen dat deze niet over voldoende financiële middelen beschikt om dit project te realiseren.

Conclusie

Het te realiseren project past goed in de ruimtelijke structuur van de omgeving en past in het ruimtelijk beleid van de gemeente Leeuwarden. Nu er ook voor het overige geen redenen zijn waarom niet kan worden meegewerkt, is de afwijking van het bestemmingsplan aanvaardbaar. Om deze redenen kan worden meegewerkt aan dit verzoek door af te wijken van het geldende bestemmingsplan.